

V družbi Talum Servis in inženiring uspešno izdelano prvo orodje za visokotlačno litje aluminija

Na koncu lahko ugotovimo, da smo naredili nov korak v razvoju orodjarstva v skupini Talum na področju izdelave orodij za visokotlačno litje, čaka nas pa še kar nekaj poti.

(Borut Zemljič, vodja orodjarne)

Iz vsebine

4

5

6

7

8

9

10

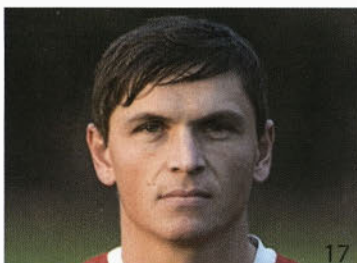
10

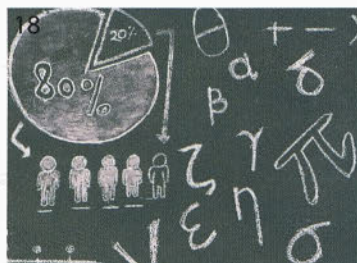
13

14

17

18

- 4 Nadaljuje se pozitiven trend poslovanja
- 5 Inovativnost v obdobju januar-junij 2016
- 5 Izgradnja energetske infrastrukture za visokotlačno litje v Ulitalu
- 6 Nov mejnik v razvoju orodjarstva v Talumu
- 7 Vital širi svoje storitve
- 8 Kaj so fluorirani toplogredni plini?
- 9 Vsak dan se srečujem z novimi izzivi
- 10 20 let skladnosti s standardom
- 13 Strja te bom!
- 14 Kaj je optimizem in kako lahko vpliva na naše zdravje
- 15 Ko zapuščate transfuzijski oddelek, vedite, da ste naredili VELIKO stvar!
- 16 Razpis za dodelitev kadrovskih štipendij
- 16 Pacug 2016
- 17 Kariera brez rdečega kartona
- 18 Kolumna
- 19 Križanka

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih, članici, Gregor Jurko, član, ter Darko Ferlinc in Srđan Mohorič, zunanja člana.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, avtor naslovnice: Borut Zemljič

Prelom, priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Foto: Aleksandra Jelušič

DANICA HRNČIČ
VODJA SLUŽBE
ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

Tudi med dopusti pestro

Kljub temu da je dopustniški čas, je v uredništvo časopisa Aluminij prispelo lepo število prispevkov sodelavcev iz različnih delovnih okolij. Člani uredniškega odbora smo poskrbeli še za informacije o pomembnih dogodkih in vse skupaj zložili v avgustovski številki našega Aluminija.

V začetku avgusta je potekala skupščina delničarjev družbe Talum, ki so potrdili delo uprave in nadzornega sveta v preteklem poslovnem letu. Pozitiven trend poslovanja se nadaljuje v letošnjem letu, saj smo v skupini Talum v obdobju januar–junij 2016 ustvarili pozitiven poslovni izid in prve ocene poslovanja za letošnji julij so prav tako spodbudne, je v svojem nagovoru zapisal Daniel Lačen, član uprave.

Letos mineva 20 let skladnosti s standardom ISO 9001. Od začetnega razumevanja, da gre za ukrepe za zagotavljanje kakovosti, pa do današnjega zavedanja, da gre za sistemsko obvladovanje vodenja, je bilo potrebnega veliko dela, nam je v intervjuju zaupala mag. Karmen Šibila. Projekt visokotlačnega litja ulitkov v Ulitalu je eden ključnih strateških projektov v Talumu. Iz PE Upravljanje z energijo so nam sporočili, da so uspešno zgradili potrebno energetska infrastrukturo, v družbi Talum Servis in inženiring pa so uspešno izdelali prvo orodje za visokotlačno litje aluminija. Kaj so fluorirani toplogredni plini, lahko preberete v stalni rubriki eko kotiček.

Delo projektanta rad opravljam, ker smo majhna ekipa, med seboj se dobro razumemo, ker se vsak dan srečujemo z izzivi, delo pa je zelo raznoliko, nam je v tokratni predstavitvi Moj delovni dan zaupal Kristijan Pišek.

Tudi v družbi Vital nadaljujejo z uspešnim poslovanjem. O poteku gradnje objekta ob dvorani Pan in o drugih načrtih smo povprašali direktorja družbe Vlada Pignarja.

Kaj je optimizem in kako lahko vpliva na naše zdravje, pišemo v tokratni rubriki Zdravo Talum. V prispevku o krvodajalstvu lahko preberete, da je med novimi krvodajalci vedno več naših mladih sodelavcev. Tudi letos smo organizirali letovanje v Pacugu, prva skupina otrok se je predčasno vrnila, druga skupina pa se na pot odpravlja v teh dneh.

Spodbudni rezultati poslovanja so plod uresničevanja ciljev in strategije, ki smo si jo zastavili. Verjamem, da bomo z optimizmom kos vsem izzivom, ki nam jih prinaša nepredvidljivo okolje tako v poslovnem kot v zasebnem življenju.

Verjetnost, da boste z zanimanjem prebrali tudi avgustovsko številko, je velika. ▣

»Verjetnost, da boste z zanimanjem prebrali tudi avgustovsko številko, je velika.«

Nadaljuje se pozitiven trend poslovanja

Daniel Lačen, član uprave, foto Srdan Mohorič

»Na osnovi prvih ocen poslovanja za mesec julij 2016 ocenjujemo, da se tudi v juliju nadaljuje poslovanje z minimalnim dobičkom.«

Dne 4. avgusta 2016 so delničarji na rednem zasedanju skupščine družbe Talum, Tovarna aluminija, d. d., Kidričevo, po predhodni seznanitvi z Letnim in Konsolidiranim letnim poročilom družbe Talum, d. d., za leto 2015 podelili razrešnico nadzornemu svetu in upravi družbe in tako potrdili delo nadzornega sveta in uprave v preteklem poslovnem letu. Za revizorja računovodskih izkazov za tekoče poslovno leto so delničarji imenovali revizijsko družbo Deloitte Revizija, d. o. o., iz Ljubljane.

Delničarji na skupščini niso odločali o bilančnem dobičku, ki je bil v skladu z 230. členom Zakona o gospodarskih družbah namenjen pokrivanju izgube iz preteklih let.

V letošnjem letu se nadaljuje pozitiven trend poslovanja iz leta 2015, saj smo v skupini Talum v obdobju januar–junij 2016 ustvarili pozitiven poslovni izid v višini 319.844 EUR.

Kratek pregled poslovanja skupine Talum v obdobju januar– junij 2016:

- proizvedli smo 41.764 ton elektroliznega aluminija, kar je za 1 odstotek več od planirane količine proizvodnje in 142 ton več kot v enakem obdobju lani;
- elektroliza C je bila v prvih šestih mesecih letošnjega leta izklopljena 9-krat v skupnem trajanju 91 minut, 18-krat pa smo morali znižati odjem elektrolize C zaradi napovedi terciarne regulacije odjema, v skupnem trajanju 125 minut; kljub temu je elektroliza C obratovala stabilno in prispevala k stabilnosti elektroenergetskega sistema;
- oskrba s surovinami in materiali je potekala skladno s planirano oskrbo in s potrebami proizvodnje;
- fizični obseg blagovne proizvodnje proizvodov iz aluminija je znašal 74.139 ton in je bil na ravni planiranega ter za 4 odstotke večji v primerjavi z enakim obdobjem lani;
- povprečna borzna cena aluminija, dosežena na Londonski borzi kovin (LME), je znašala 1.543,87 USD/t oziroma 1.383,90 EUR/t; v USD/t je bila za 4 odstotke nižja, v EUR/t pa za 9 odstotkov nižja od planirane cene aluminija v Talumu;
- fizični obseg prodaje proizvodov iz aluminija je znašal 77.023 ton, kar je za 7 odstotkov več, kot smo planirali in kot smo prodali v enakem obdobju lani;
- skupna vrednost ustvarjene prodaje proizvodov iz aluminija je znašala 141.320.781 EUR in je za 4 odstotke večja od planirane ter za 9 odstotkov manjša od prodaje v enakem obdobju lani;
- iz podatkov v skupinskem izkazu poslovnega izida za to obdobje ugotavljamo, da je skupina Talum ustvarila pozitiven poslovni izid v absolutni vrednosti 319.844 EUR;
- za to obdobje ugotavljamo, da so cilji za ravnanje z okoljem skupine Talum iz Politike skupine Talum za leto 2016 znotraj postavljenih vrednosti;
- v tem obdobju se je v skupini Talum pripetilo 12 nezgod pri delu; zaradi njih je bilo izgubljenih 370 delovnih dni;
- na dan 30. 6. 2016 je bilo v skupini Talum zaposlenih 1.273 delavcev, od tega je bilo 11 delavcev zaposlenih zunaj sedeža družbe (3 v Srbiji in 8 v BiH); število zaposlenih je bilo za 2 odstotka manjše, kot smo planirali za leto 2016, ter za 4 odstotke večje kot na dan 31. 12. 2015, ko je bilo zaposlenih 1.219 delavcev;
- bolniška odsotnost je v tem obdobju v skupini Talum znašala 6,12 odstotka in je bila višja od planirane, v enakem obdobju lani pa je znašala 6,43 odstotka; zaposleni so bili v obravnavanem obdobju v povprečju odsotni 7,90 dne oziroma 1,32 dne na mesec; bolniška odsotnost do 30 dni je v obravnavanem obdobju znašala 4,07 odstotka, nad 30 dni pa 2,05 odstotka;
- konec meseca junija 2016 je bilo v skupini Talum zaposlenih 155 invalidov, kar predstavlja 12 odstotkov vseh zaposlenih.

Na osnovi prvih ocen poslovanja za mesec julij 2016 ocenjujemo, da se tudi v juliju nadaljuje poslovanje z minimalnim dobičkom. Vsekakor so te ocene poslovanja po eni strani spodbudne, po drugi strani pa nas ti rezultati ne smejo zavesti in uspavati, predvsem zaradi zelo turbulentnega okolja, v katerem delujemo, saj se stanje v spremenljivih pogojih poslovanja na borzah in v panogi lahko tudi poslabša. □

Daniel Lačen
član uprave

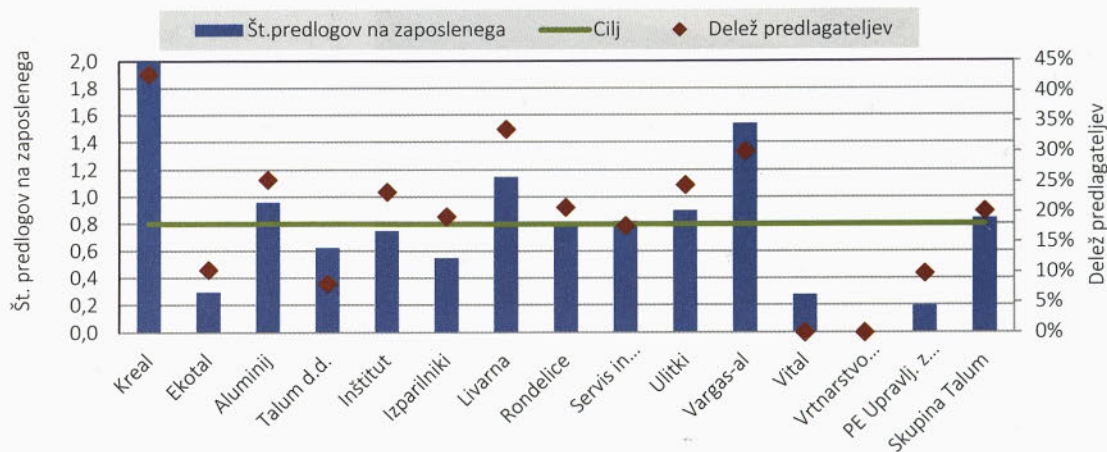
Inovativnost v obdobju januar-junij 2016

PETER MEGLIČ

V obdobju od januarja do junija 2016 smo prejeli kar 525 inovacijskih predlogov, kar znaša 0,84 predloga na zaposlenega v skupini Talum in presega zastavljen cilj, ki v letu 2016 znaša 0,8 predloga na zaposlenega.

Največ predlogov v prvih treh mesecih tega leta so prispevali v podjetju Kreativni aluminij, in sicer kar 9,86 predloga na zaposlenega. Cilj 0,8 predloga dosegajo tudi Vargas-Al (1,54), PE Livarna (1,15), PE Aluminij (0,96), PE Ulitki (0,90), Talum Servis in inženiring (0,82) in PE Rondelice (0,80).

Največ predlogov je podal Peter Kropec iz Kreativnega aluminija – v prvih šestih mesecih kar 21. □

UPRAVLJANJE Z ENERGIJO

Izgradnja energetske infrastrukture za visokotlačno litje v Ulitalu

Projekt visokotlačnega litja ulitkov v Ulitalu je eden ključnih strateških projektov skupine Talum in zato izjemnega pomena z vidika pravočasne izvedbe vseh aktivnosti za začetek delovanja. Mednje sodi tudi zagotovitev nemotene oskrbe s hladilno, tehnološko, demineralizirano in pitno vodo, zemeljskim plinom, komprimiranim zrakom ter električno energijo, kar je bila naloga PE Upravljanje z energijo.

BORIS HEBAR
FOTO: BORIS HEBAR

Hladilna, tehnološka, demineralizirana in pitna voda

V Ulitalu je v končni fazi projekta predvidenih 14 livnih strojev, za katere je treba zagotoviti zadostno kapaciteto hladilne vode. Na izbiro smo imeli izgradnjo novega hladilnega sistema na lokaciji Ulitala ali navezavo na obstoječi zaprti hladilni sistem (ZHS), ki skrbi za napajanje porabnikov v Livar-

ni, Izparilnikih in Rondelicah. Z vidika upravljanja hladilnega sistema (obvladovanja tehnologije in števila zaposlenih) in stroškov zanj se je pokazalo, da je bolje uporabiti obstoječi hladilni sistem.

Po proučitvi možnosti razširitve ZHS za potrebe Ulitala smo ugotovili, da obstoječe črpalke v strojnici ne zadoščajo za potrebe novih livnih strojev. Zato smo med zimskim remontom v PE

Rondelice dogradili novo strojnico v ZHS (ob bazenu indirektnega hladilnega sistema), kjer je možno namestiti štiri dodatne črpalke. Trenutno sta nameščeni in delujeta dve črpalki, s širitvijo obsega visokotlačnega litja pa bodo postopno dodali še dve črpalki.

Od ZHS do Ulitala je Talum Servis in inženiring izvedel izkop v dolžini 600 m za cevovod DN 300, ki ga je položilo podjetje

Del strojnice zaprtega hladilnega sistema za Ulital

Mapipipe, d. o. o. Kapaciteta cevodov zadošča za potrebe vseh 14 predvidenih livnih strojev, je pa tudi nekaj rezerve, če bi se proizvodnja v PE Ulitki širila. Za zagotavljanje ustrezne hladilne moči vode pri polni proizvodnji Ulitala bo treba dograditi še nov hladilni stolp.

Pred polaganjem cevodov DN 300 smo morali ob hali C predstaviti infrastrukturo pitne vode, zaradi izgradnje prizidka k hali A pa še 10 kV kabel za napajanje kompresorjev iz dizelskih agregatov. V strojnici Ulitala (slika) smo namestili toplotni izmenjevalnik, ki po preklopu s pnevmatskimi loputami na tehnološko vodo (podtalnico) omogoča, da ob izpadu zaprtega hladilnega sistema naprave v Ulitalu brez prekinitve obratujejo naprej.

Ob cevodu hladilne vode smo položili še cevovod DN 50 za demineralizirano vodo, ki je potrebna za pripravo emulzije, hkrati pa zadošča še za potrebe družbe Talum Inštitut, d. o. o.

Projektiranje, dobavo in izvedbo elektrodela pri projektu razširi-

tve ZHS, vključno z integracijo v obstoječi sistem vodenja ZHS in navezavo s sistemom Ulital, je uspešno izvedel Talum Servis in inženiring, d. o. o.

Zemeljski plin in komprimirani zrak

Oskrbo z zemeljskim plinom smo zagotovili z namestitvijo približno 150 m cevodov DN 150 in nadgradnjo merilno-regulacijske postaje MRP3 z dvema novima napajalnima vejama. Pri navezavi na obstoječo infrastrukturo zemeljskega plina je bilo treba paziti, da ne ogrozimo dobave plina obstoječim porabnikom v PE Ulitki. Inštalacije za komprimirani zrak smo priključili na obstoječi priključek v hali A.

V poslovni enoti Upravljanje z energijo smo z izvedbo projekta zelo zadovoljni, saj so bila dela opravljena v predvidenem roku in brez večjih zapletov. Podjetja Enerko Pro, d. o. o., Tames, d. o. o., Mapipipe, d. o. o., in še posebej Talum Servis in inženiring, d. o. o., so s svojo strokovnostjo, ažurnostjo in svetovanjem zaslužna za uspešno izvedbo projekta. □

TALUM SERVIS IN INŽENIRING

Nov mejnik v razvoju orodjarstva v Talumu

BORUT ZEMLJIČ
FOTO: BORUT ZEMLJIČ

V družbi Talum Servis in inženiring uspešno izdelali prvo orodje za visokotlačno litje aluminija

V začetku maja smo prejeli dokumentacijo za izdelavo orodja za visokotlačno litje Oil Pan 635, ki jo je v tesnem sodelovanju s sodelavci Ulitala izdelalo podjetje Stacast technology iz Francije. Istočasno s snovanjem in razvojem smo naročevali materiale, ki so specifični in so nam predstavljali nov »standard« v primerjavi s trenutno uporabljenimi materiali. Ker gre

za povsem novo vrsto materiala, s katerim se doslej še nismo srečali – mislimo predvsem na mehanske lastnosti –, je začetek izdelave segal že v začetek leta 2016. Takrat smo najprej naročili testni kos tega materiala in s testiranjem usvojili nove tehnologije obdelav, posledično pa nabavili tudi nova rezilna orodja.

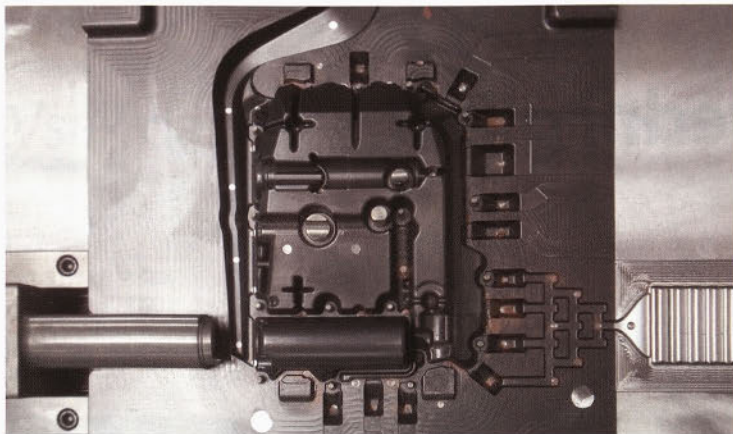
Ključna faza pri izdelavi vsakega orodja je tehnološka proučitev dokumentacije in določitev tehnologije obdelave za vsak vgrajeni del posebej. Če vemo, da je vgrajenih več kot 150 posameznih elemen-

tov, je bilo potrebno dosledno in natančno timsko sodelovanje med tehnologi in operaterji, ki so delo opravili odlično. Naj omenim, da smo morali usvojiti tudi nove izraze za posamezne sklope orodij, kar nam je v začetku delalo kar nekaj težav pri medsebojnem komuniciranju. Ker je dokumentacija zahtevala tudi nove termične obdelave s posameznimi prevlekami orodnih elementov, je bilo treba načrtovati in proučiti tudi te operacije.

Ključna vgrajena dela orodja sta oba gravurna sklopa s pripadajoči-

mi stranskimi jedri in izmetalnim sistemom, ki morata biti izdelana s precej veliko natančnostjo – razreda stotinke milimetra. To je tudi ključno pri kasnejšem zanesljivem delovanju orodja in vpliva na življenjsko dobo sklopov oziroma celotnega orodja. Kot pri vsakem orodju je tudi pri tem po končani izdelavi posameznih elementov sledila sestava celotnega orodja. Za razliko od do zdaj izdelanih orodij je tudi pri tej operaciji potrebno povsem drugačno razmišljanje.

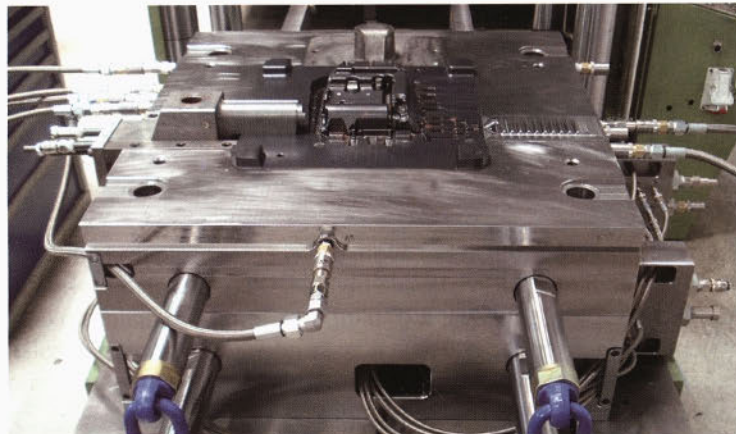
V četrtek, 21. julija 2016, 11 te-

Gravurna plošča

dnov po začetku izdelave, smo bili še posebej nervozni. Pričakovali smo informacije o uspešnosti litja in kosih, ki so drug za drugim prihajali iz orodja. Ni dvoma, bili smo enotnega mnenja, da je bilo orodje izdelano s polno mero odgovornosti slehernega posameznika in skladno s prejeto doku-

mentacijo. Vse to se nam je tudi potrdilo z uspešnim testnim litjem in dobrimi odlitki, še bolj pa s samo funkcionalnostjo orodja. Za popolne uspehe v bodoče moramo biti tudi samokritični: bile so manjše težave s tesnjenjem temperaturnega sistema, ki smo ga uspešno sanirali.

Pomična stran orodja za visokotlačno litje

Na koncu lahko ugotovimo, da smo naredili nov korak v razvoju orodjarstva v skupini Talum na področju izdelave orodij za visokotlačno litje, čaka nas pa še kar nekaj poti. Mislim predvsem na fazo snovanja orodja, preračune in konstrukcijo orodij v lastni režiji. Naj velja skupni moto »Skupaj

zmoremo skoraj vse«.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam zaupali prvi tak projekt in verjeli v uspešnost njegove realizacije. Vsekakor pa velja pohvala tudi vsem sodelavcem, ki so odgovorno in zavzeto realizirali ta projekt. □

Vital, d. o. o.

Vital širi svoje storitve

TOMAŽ KVAS
FOTO: TOMAŽ KVAS

Gradbišče ob restavraciji Pan je marsikomu vzbudilo pozornost. O dogajanju smo povprašali direktorja Vitala, d. o. o., Vlada Pignarja: »Čeprav že več kot pol stoletja pripravljamo hrano – nekoč za takratni TGA, danes za zaposlene v Talumu, d. d., in v njegovih odvisnih družbah –, nas zadnja leta odkriva vedno več zunanjih obiskovalcev. V dvorani gostimo vse, od poročnih slavij in maturantskih plesov pa do poslovnih srečanj, in marsikateri gost si je zaželel pri nas prespati. V skladu z našo širšo strategijo razvoja in načrti smo se odločili, da z izgradnjo novega objekta ponudimo možnost prenočevanja.

Dela se financirajo iz lastnih virov, del sredstev je bil pridobljen iz Eko sklada. Ko bo zgradba končana, bo v njej na voljo 14 postelj in bo nudila udobje na zelo visoki ravni. Za skupno prenočevanje več oseb bo v preurejenem delu obstoječih prostorov na voljo še dodatnih šest postelj. Nove zmožljivosti nam bodo omogočile, da v ponudbo vključimo tudi poseben program za mladoporočence. Gre za pomembno prelomnico ne le za nas, temveč tudi za Kidričevo, ki se bo lahko pohvalilo s prvimi urejenimi prenočitvenimi zmožljivostmi. Otvoritev bo decembra. Pričakujemo, da bodo pri nas sprva prenočevali predvsem utrujeni svatje, poslovni partnerji in gostje Občine Kidričevo. Prepričani smo, da bomo sčasoma privabili tudi vedno več turistov in tako pomagali krepiti turistično ponudbo na našem območju ter ostati zvesti naši viziji – še naprej ostati najuspešnejša restavracija za prireditve v širši ptujski regiji.

V skladu z vizijo širitve naše dejavnosti na nove lokacije smo postali najemniki znane ptujске gostilne Ribič, ki smo jo pod svoje okrilje vzeli v začetku julija. S tem želimo svojo ponudbo približati tudi Ptujčanom in še dodatno oplemeniti privlačnost tega starega mesta, znanega po bogati zgodovinski in kulturni dediščini. Veseli nas, da smo v kratkem času pritegnili številne goste, svečana otvoritev pa bo septembra, kot nalašč za okušanje jesenskih dobrot. Gostje lahko v povsem

prenovljeni ponudbi jedi zlahka prepoznajo našo osnovno filozofijo: prisegamo na vrhunske jedi, zveste slovenski kulinarčni tradiciji, a nadgrajene z modernimi pristopi, pripravljene iz najboljših svežih sestavin ter postrežene v sproščujočem in prijetnem okolju.

Vsem zainteresiranim poznavalcem dobre hrane so Ribičeva vrata na stečaj odprta med torkom in četrtkom od 10. do 22. ure ter med petkom in nedeljo od 10. do 23. ure. □

Gradnja prenočitvenih zmožljivosti

Kaj so fluorirani toplogredni plini?

Preživeli smo vroči julij in del avgusta, pri čemer so nam klimatske in druge hladilne naprave lajšale bivanje. Da te naprave vsebujejo fluorirane toplogredne pline (F-plini) in s tem opravljajo funkcijo hlajenja, je manj znano oziroma je to še eno izmed področij okolja, ki ga ne smemo zanemariti. Tudi prevozna sredstva imajo sisteme za hlajenje in klimatizacijo, ki vsebujejo F-pline.

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: SPLET

Kjotski protokol ureja glavne toplogredne pline, tj. ogljikov dioksid (CO_2), metan (CH_4), dušikov oksid (N_2O) in tri skupine F-plinov: fluorirane ogljikovodike (HFC), perfluorirane ogljikovodike (PFC) in žveplov heksafluorid (SF_6). F-plini so antropogene kemikalije, ki so v devetdesetih letih 20. stoletja postale priljubljene kot nadomestki za nekatere snovi, ki tanjšajo ozonski plašč. Te snovi so klorofluorogljikovodiki (CFC) in delno halogenirani klorofluorogljikovodiki (HCFC), ki so se takrat uporabljali v večini naprav, postopoma pa so bili v skladu z Montrealskim protokolom opuščene. Čeprav F-plini ne tanjšajo ozonskega plašča, jih ima večina visok potencial globalnega segrevanja. Ta se izračuna kot potencial segrevanja enega kilograma F-plina za obdobje 100 let v primerjavi z enim kilogramom CO_2 . Potencial globalnega segrevanja je torej indeks, ki opisuje sevalne lastnosti dobro premešanih toplogrednih plinov. Predstavlja skupni učinek različnih obdobij, v katerih ti plini ostanejo v ozračju, in sorazmerno učinkovitost teh plinov pri absorbiranju odbitega infrardečega sevanja. Ta indeks je približek časovno integriranega učinka segrevanja masne enote danega toplogrednega plina (TGP) v današnjem ozračju v primerjavi z učinkom ogljikovega dioksida. Za primerjavo naj navedemo, da ima potencial globalnega segrevanja za CO_2 vrednost 1, plin SF_6 ima vrednost 22.000, HFC-23

12.000, HFC-143a 4.300, metan pa vrednost 21.

Za zmanjšanje emisij teh F-plinov, s čimer bi se izpolnili cilji in obveznosti EU glede spremembe podnebja v skladu s Kjotskim protokolom, sta Evropski parlament in Svet dne 17. maja 2006 sprejela Uredbo (ES) št. 842/2006 o določenih fluoriranih toplogrednih plinih. Uredba, ki se uporablja od 4. julija 2001, določa posebne zahteve za različne stopnje celotnega življenjskega kroga F-plinov, od izdelave do konca življenjske dobe. Zadeva različne akterje v življenjskem krogu F-plinov, vključno s proizvajalci, uvozniki in izvozniki F-plinov, proizvajalci in uvozniki izdelkov in opreme, ki vsebujejo določene F-pline, ter upravljavci te opreme. Družba Talum spremlja in vodi evidenco svojih naprav, ki vsebujejo F-pline, in o tem periodično poroča Agenciji RS za okolje.

Pri proizvodnji primarnega aluminija nastajata tudi dva značilna predstavnika F-plinov iz družine PFC, tj. perfluorometan (CF_4) in perfluoroetan (C_2F_6) s potencialom globalnega segrevanja 6.500 in 11.200. Oba F-plina sta od leta 2013 do leta 2020 vključena v sistem trgovanja z emisijami TGP v EU-28, vendar se ne obravnavata v okviru področja klimatskih in hladilnih naprav in ju zato obravnavamo ločeno, področij pa med seboj ne smemo pomešati. □

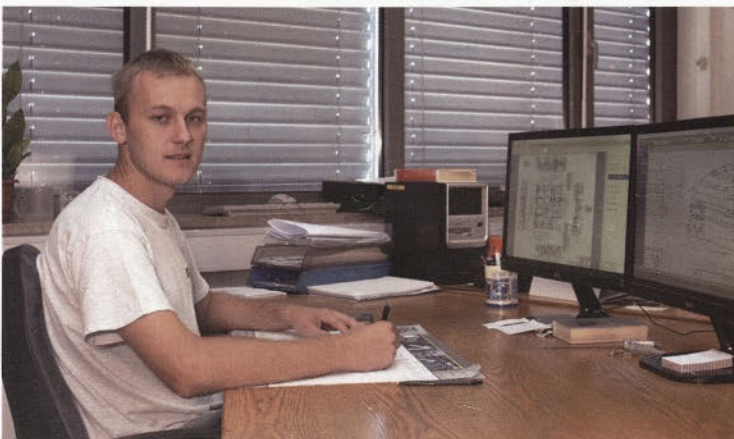

Vsak dan se srečujem z novimi izzivi

KRISTIJAN PIŠEK

GREGOR JURKO

FOTO: SRDAN MOHORIC

Kristijan Pišek

S podjetjem Talum sem se srečal že pred dobrimi desetimi leti, ko sem kot štipendist opravljal počitniško prakso v različnih proizvodnih enotah. Najbolj mi je v spominu ostalo delo v hali B, kjer proces ni bil avtomatiziran in kjer sem dobro spoznal, kako težko je bilo delo elektrolizerjev v preteklosti.

Leta 2012 sem se po dokončanem šolanju kot diplomirani inženir strojništva zaposlil v družbi Talum Servis in inženiring. Opravljam naloge projektanta s pomočjo računalniške tehnologije CAD/CAM. Nabor storitev, ki jih opravljamo v naši družbi, je zelo širok: od generalne obnove strojev, izdelave vpenjalnih naprav in orodij za nagibno, nizkotlačno in visokotlačno litje strojev, do strojegradnje, instalacije in zagonov strojev. Všeč mi je, da se stvari ne ponavljajo, ne gre za procesno proizvodnjo, vsak projekt, ki ga prevzamemo, je nekaj novega, unikatnega in takšno je tudi delo programerja, ki ga opravljam.

Projektiranje s pomočjo računalniške tehnologije CAD/CAM je nepogrešljivo pri snovanju novih izdelkov. Pri nas projektiramo in izdelujemo orodja za lastno livarno ulitkov, pa tudi za zunanje kupce. Pri projektiranju orodja je najpomembnejše, da najdemo čim enostavnejšo pot do končnega izdelka. V bistvu je projektiranje proces transformacije zahtev kupca v končni izdelek.

Proces snovanja izdelka se začne s sestankom pri kupcu. Predstavi nam svoje želje, ki so lahko bolj ali manj dodelane. S pomočjo CAD (ang. computer aided design) oziroma računalniško podprtega načrtovanja z različnimi računalniškimi orodji v tem pro-

cesu določimo funkcijo izdelka, obliko, lastnosti materiala, način izdelave, pri čemer si pomagam s preteklimi izkušnjami, z različnimi priročniki, standardi, nepogrešljivi pa so tudi nasveti operaterja, ki mora tak izdelek na stroju kasneje narediti. V teoriji je namreč mogoče marsikaj narisati, če pa je kasneje to možno tudi izdelati, pa je že drugo vprašanje. Načrtovalski del je zaključen, ko kupec potrdi 3D-model, sledi CAM (ang. computer aided manufacturing) ali računalniško podprta proizvodnja. Tukaj pa uporabimo računalnik za upravljanje in nadzor proizvodnje izdelka. V praksi to pomeni, da do potankosti določimo proizvodne korake na strojih, ki izdelajo končni izdelek. Proces v proizvodnji je avtomatiziran do te mere, da ko je obdelovanec na stroju, ta samostojno obdeluje kos tudi v popoldanskih urah, stroj ne potrebuje dodatnega nadzora. Seveda so potrebne tudi občasne intervencije, načeloma pa svoje delo opravljam v dopoldanskih urah.

Končni izdelek – v našem primeru je to največkrat orodje – kokila za nizkotlačno litje, visokotlačno ali gravitacijsko litje – nato pošljemo kupcu, ki na svojem stroju odlije testno serijo izdelkov. Tak odlitek gre na meritve, preveri se poroznost. Če so na orodju potrebni popravki, nam ga vrne v dodelavo, sicer pa sledi primopredajni zapisnik za orodje, ko je kupec zadovoljen z izdelkom.

Delo projektanta rad opravljam, ker smo majhna ekipa, med seboj se dobro razumemo, ker se vsak dan srečujem z novimi izzivi, delo pa je zelo raznoliko. Popoldneve najraje preživljam v krogu družine, ki se mi je v letošnjem letu povečala za dve mladi članici. □

20 let skladnosti s standardom ISO 9001

LILIJANA DITRIH
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Mag. Karmen Jošt
vodja Sistemov upravljanja

S Karmen Jošt smo se pogovarjali o 20-letni dobi certificiranja v Talumu.

20. julija 2016 je minilo 20 let, kar smo prejeli prvi certifikat ISO 9001. Projekt je vodila in uspešno zaključila Katarina Djurica, vodja takratne Kontrole kakovosti, skupaj z majhno skupino sodelavcev in zunanjih svetovalcev. Po prihodu s porodniškega dopusta si tudi ti postala del te ekipe. Kako se spominjaš tistih dni?

Vzpostavljane sistema vodenja kakovosti po standardu ISO 9001 je v tistih časih pomenilo zelo velik zalogaj, predvsem zaradi uvajanja novega koncepta delovanja, ki ni zahteval samo spremembe načina dela, temveč predvsem spremembo načina razmišljanja tako na ravni posameznika kot na ravni podjetja. Danes je skladnost s standardom zelo razširjena in tako rekoč samoumevna, takrat pa so se le redka podjetja lotila te zahtevne preobrazbe, ki zahteva veliko truda in sistemskega dela praktično vseh zaposlenih v podjetju.

Sama sem se v proces uvajanja standarda vključila takoj po zaključenem pripravništvu v laboratoriju, kot tehnolog za kakovost. Moje naloge so bile povezane s pripravo kontrolnih postopkov,

različne dokumentacije in poročil. Leta 1998 sem postala skrbnik sistema kakovosti in te naloge v nekoliko razširjeni obliki opravljam še danes. Rast sistema vodenja kakovosti zahteva nenehno spremljanje novosti in sistemskih sprememb, zato sem vzporedno z izvajanjem dela opravila podiplomski študij na EPF v Mariboru in leta 2007 na področju vodenja kakovosti tudi magistrirala.

Vsaka novost, sprememba (kar je ISO 9001 zagotovo bil) povzroči tudi odpor. Na kakšen način je potekalo informiranje zaposlenih o namelih in ciljih uvedbe sistema? Kako bi se tega lotili danes?

Sistemi vodenja kakovosti so bili tedaj popolna novost za vse zaposlene. Od začetnega razumevanja, da gre za ukrepe za zagotavljanje kakovosti, pa do današnjega zavedanja, da gre za sistemsko obvladovanje vodenja, je bilo potrebnih veliko sestankov najprej z vodji in kasneje z vsemi zaposlenimi ter veliko ostale komunikacije v internem glasilu in poročilih družbe. Takratna uprava je uvedbi standarda pripisala velik pomen, kar je bilo nujno potrebno za uspešno

integracijo v vse segmente poslovanja. Seveda so bili tudi odpori, ki pa so bili bolj posledica napačnega razumevanja kot resničnega nasprotovanja. Menim, da so pomembno vlogo pri uvajanju sistema prevzeli tudi notranji presojevalci, ki so svoje znanje, pridobljeno na internih in zunanjih usposabljanjih, uspešno prenesli v svoja okolja. Tako kot pri vsaki novosti je zavedanje o potrebnosti in koristnosti sistemov vodenja zaživel šele po določenem času, ko so to novo kakovost našega poslovnega sistema zaznali tudi naši kupci.

Vzpostavitev sistema kakovosti je bila v prvi vrsti povezana z zahtevami kupcev »po stalni in stabilni kakovosti aluminija«. V prvih letih se je govorilo, da je bil poudarek predvsem na napakah, številu reklamacij. Kako so se zahteve skozi čas spreminjale in na čem je poudarek danes?

Prva leta uvajanja sistema je bila pozornost usmerjena predvsem na izboljšanje kakovosti proizvodov in posledično procesa proizvodnje, kar je bilo v takrat smiselno in upravičljivo. Smiselno zato,

ker so bila takšna tudi osnovna načela standarda, upravičljivo pa zato, ker smo v prvih desetih letih s sistemskim pristopom sistematično zniževali izmet na današnjo raven, ko je vsaj za desetkrat nižji od izhodiščnih vrednosti. Letni prihranek samo iz naslova obvladovanja izmeta znaša okoli dva milijona evrov. Sistemske rešitve na področju obvladovanja kakovosti že dolgo niso več nekaj, kar pač počnemo, temveč nuja za proizvodno in poslovno uspešnost sistema kot celote.

Reklamacije kupcev so drugo področje, ki mu še danes posvečamo veliko pozornosti. Vsaka reklamacija kupca je skrbno obdelana in rešena. Vsi si želimo zadovoljnega kupca, saj nam le to omogoča ohranitev in rast podjetja.

Sestavni del aktivnosti, povezanih s standardi, so tudi presoje, tako notranje kot zunanje. Del presoj so seveda tudi »pinkiji«, korektivni ukrepi. Na začetku so jih sodelavci pojmovali kot kazen, danes pa vidijo »presojevalce predvsem kot tiste, ki so jim pri delu v veliko pomoč« (rezultati ankete).

»Letni prihranek samo iz naslova obvladovanja izmeta znaša okoli dva milijona evrov. Sistemske rešitve na področju obvladovanja kakovosti že dolgo niso več nekaj, kar pač počnemo, temveč nuja za proizvodno in poslovno uspešnost sistema kot celote.«

»Kakovost vodenja po dvajsetih letih ni več samostojna aktivnost; je sistem, integriran v vse procese našega delovanja, in eden ključnih dejavnikov naše dolgoročne uspešnosti.«

To velja predvsem za notranje presoje. S tem ko odpravljamo ugotovljene neskladnosti ali uvažamo priporočila presojevalcev, na eni strani izboljšujemo naše procese in poslovanje, na drugi strani pa lahko s tem preventivno preprečimo negativne dogodke, na primer dodatno reklamacijo ali neskladnost pri zunanji presoji. Večino zunanjih presoj opravijo naši kupci. Sama vidim največjo korist predvsem v prenašanju dobrih praks in znanja med delovnimi okolji.

Po mnenju zaposlenih so »sistemi upravljanja (kakovost, ravnanje z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu) prinesli v poslovanje našega delovnega okolja več reda in urejenosti«. V čem se to kaže?

Že samo skupno ime standardov – sistemi vodenja – pove, da je osnova vseh standardov sistematično uvajanje, izvajanje, delovanje ipd., kar posledično pomeni več reda, ponovljivost, urejenost, odgovornosti ipd. Tudi na področju razvoja sistemov vodenja je podobno kot pri drugih spremembah – za sistemske, vsebinske spremembe je pogoj spremenjena percepcija in način razmišljanja posameznika. Več ko je znanja in razumevanja končnega cilja pri posamezniku, bolj kompleksne in učinkovite sistemske rešitve lahko vpeljemo.

Na osnovi primerjalnih analiz (benchmarking) rezultatov na omenjenih področjih lahko ugotovimo, da smo na področju kakovosti, ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu dosegli zavidljive rezultate v primerjavi s povprečjem v panogi. Pomembna ugotovitev je tudi, da je pomemben del sistema naravnost v nenehne izboljšave. To pomeni, da se prizadevanja za izboljšave na teh področjih nikoli ne končajo.

Prav tako se zaposleni strinjajo s trditvijo, da »sistem vodenja kakovosti prispeva k boljši učinkovitosti in uspešnosti poslovanja«. Lahko navedeš katere izmed kazalnikov, ki to trditev potrjujejo?

Kakovost ima širši pomen, kot ga mogoče razumejo nekateri. Kakovost sistema je treba razumeti kot način povečevanja (dodajanja) vrednosti in (ne)dodajanje vrednosti kaže našo (ne)kakovost. Če kakovost razumemo tako, je seveda posledica sistema boljša učinkovitost in uspešnost poslovanja. In strinjanje zaposlenih s trditvijo kaže na visoko stopnjo njihovega razumevanja pomena kakovosti. Zaposleni prepoznajo sistematični pristop na področju obravnave in nenehnega izboljševanja procesov kot dodano vrednost našega sistema kot celote. Zaposleni se zavedajo pomembnosti obvladovanja vseh procesov, kar je potreben pogoj za končni dober rezultat. Zaposleni v teh procesih niso samo izvajalci, temveč s svojimi predlogi uspešnost okolja, v katerem delujejo, tudi pomembno nadgrajujejo. Talum je na številnih področjih delovanja zelo uspešen, ker sistemsko obvladuje kakovost procesov, kakovost proizvodov in storitev, sledi zahtevam kupcev in se proaktivno odziva na reklamacije, uspešno razvija dodatne lastnosti obstoječih proizvodov in razvija nove proizvode. Te dejavnosti niso enkratni dogodek, temveč integrirane v posamezne procese.

Kakovost proizvodov in storitev je močno zasidrana v razmišljanju in delovanju zaposlenih. Koliko so k temu prispevali standardi?

Kakovost proizvodov je končni rezultat, ki je posledica sistemskega obvladovanja številnih proizvodnih in poslovnih procesov. S

pomočjo uvajanja standardov smo to zavedanje vzpostavili najprej na ravni organizacije in kasneje na ravni posameznika. Z natančnimi opredelitvami procesov, kontrolnih postopkov in odgovornosti smo postavili temelj, ki ga vsi razumemo na enak način. Zahteve kupcev se nenehno spreminjajo, s takšnim pristopom pa je uvajanje sprememb, novitet in izboljšav bistveno hitreje in uspešnejše. Hitrost uvajanja sprememb je ena izmed ključnih sestavin uspešnosti. Standarde posamezniki še vedno razumejo kot kup birokratskih predpisov, ki so bolj ali manj sami

kupcev. Za vsak naš izdelek, ki ga kupci uporabijo/vgradijo v svoje proizvode, moramo biti sposobni z ustrezno dokumentacijo dokazati sposobnost našega sistema. Standard ne predpisuje dokumentacije, dokumentacijo si na osnovi zahtev standarda, predvsem pa procesov, izdelamo sami. Dejstvo je, da so bile začetne izdaje dokumentov bolj obsežne, kot so današnje. Ugotavljam, da se z izboljševanjem razumevanja standarda izboljšuje tudi kakovost dokumentacije, ki je vedno bolj usmerjena na ključno vsebino, postaja manj obsežna in bolj konkretna.

Katarina Djurica in mag. Danilo Toplek sta leta 1996 prejela prvi certifikat ISO 9001.

sebi namen. Standardi ne predpisujejo ukrepov, te si zapišemo sami. Standardi pri izvajanju procesov predpisujejo samo osnovna načela, ki jih je pri snovanju procesov treba upoštevati. Osredotočenost na kupce, nenehno izboljševanje in procesni pristop so koncepti, brez katerih si danes le stežka predstavljamo dolgoročno uspešnost.

Ena izmed redkih kritik se naša predvsem na preveč dokumentacije, ki spremlja aktivnosti v povezavi s standardi. Kaj lahko še spremenimo?

Ustrezno obvladovanje, sledljivost in dokumentiranost procesov je zahteva, ki izhaja iz pričakovanj

Seveda je vsaka prenova procesov in posodobitev dokumentacije tudi priložnost, da vanjo vnesemo samo tiste postopke, ki so za obvladovanje posameznega procesa ključni, z upoštevanjem osnovnih načel, ki jih standard predpisuje. V teh dvajsetih letih je bilo že več novih izdaj standardov in pred nami so že aktivnosti za nove prilagoditve novim zahtevam standarda. Na kaj se nanašajo spremembe, kako bodo vplivale na naše delo in kaj nam prinašajo? Od uvedbe leta 1996 smo po dvajsetih letih soočeni že s tretjo spremembo standarda ISO 9001. Zadnja izdaja iz leta 2015 je tokrat prilagojena predvsem novim možnostim informacijskih tehnologij ter zahtevam po sistemskem

obvladovanju tveganj. Standard še bolj poudarja uvedbo procesnega pristopa na vseh ravneh ter razširja krog zainteresiranih strani. Nespremenjena v primerjavi s preteklimi izdajami standarda je ključna osredotočenost vseh procesov in našega delovanja na kupce (odjemalce).

V Talumu sistem vodenja kakovosti uporabljamo kot orodje za izboljševanje poslovanja in že zelo zgodaj smo sistem integrirali v vodenje podjetja. Načela in zahteve standarda ISO 9001 sledijo razvoju in praksam najuspešnejših podjetij v svetu. Standard lahko v svoje poslovanje uvede praktično vsako podjetje, ki je pripravljeno v to vložiti dovolj časa in denarja, vendar to ni jamstvo, da se bo poslovanje podjetja izboljšalo. Za uspešnost sta pomembna dva dejavnika: način vzpostavitve in uspešnost udejanjanja v praksi. Kakovost vodenja po dvajsetih letih ni več samostojna aktivnost; je sistem, integriran v vse procese našega delovanja, in eden ključnih dejavnikov naše dolgoročne uspešnosti. ▣

»Kakovost je bila sprejeta kot poslovna filozofija, ki jo določa vodstvo. To ni več zgolj norma, ki opredeljuje proizvod, ampak mnogo več. Je sestavni del vodenja podjetja, managementa, poslovne politike. Je izpolnjevanje kupčevih želja in pričakovanj in odpira tržna vrata. Pomeni red, skladnost, stabilnost v podjetju, njena zagotovitev je naloga vseh zaposlenih na vseh ravneh.

Odločitev vodstva TALUMA, da pristopimo k novemu konceptu zagotavljanja kakovosti, je bila nujna, saj nas je v to enostavno sililo tržišče. Odločili smo se pristopiti k izgradnji sistema zagotavljanja kakovosti na osnovah standarda ISO 9001.

Direktor
Mag. Danilo Toplek

Izredna številka časopisa
Aluminij, maj 1996

»Strja te bom!«

Nikogar ne bomo topli. To je le slogan, ki pomeni, da bo strl kolo, če ne pride na Roglo pred vsemi. Na smučanju februarja je namreč padla stava, pri kateri je izmenski vodja izzval direktorja, obratovodjo in tehnologa.

NATALIJA VINDIŠ

FOTO: ARHIV PE ALUMINIJ

Stava je bila taka: izmenski vodja bo premagal vse tri, in to tako, da bo vsak imel nekaj prednosti. Obratovodja je dobil 15 minut prednosti, tehnolog pol ure in direktor celo uro. Če mu to ne bi uspelo, smo imeli v kombiju kladivo za njegovo kolo.

Sobota, 6. avgust, dan D. Odličan dan, poln adrenalina za kolesarje in dobre volje za spremljevalno in podporno ekipo. Zbor je bil pred Vitalom, kava in slanički za začetek, naložili smo kolesa, muzika in gremo. V Zrečah se je začel ogrevalni trening, štart je bil pri črti pred hotelom pod Roglo. Prvi je štartal direktor, vsak naslednji po 15 minut kasneje, zadnji je štartal izzivalec. Tekma se

je torej začela, vsak je imel cilj prikolesariti na vrh Rogle po 14 kilometrih nenehnega vzpona. Spremljevalna ekipa je poskrbela za motivacijo, vodo in glasbeno spremljavo. Že po osmem kilometru vzpona smo videli, da bo imel izzivalec težko nalogo, čeprav je vozil tako hitro, da si ga komaj lahko fotografiral. Direktor se je trmasto boril in pravi, da je imel samo dva cilja: priti na vrh Rogle in za pot porabiti manj kot dve uri. Uspelo mu je dobiti stavo za osem minut, čeprav je izzivalec stave prišel prvi na cilj. V bistvu so bili vsi zmagovalci, saj so vsi štirje prišli na vrh Rogle. Vsak po svoje je premagoval 14 kilometrov dolgo pot v hrib.

Vsi so bili vidno srečni, ko so prišli na cilj, čeprav nekateri še nekaj časa niso mogli ne piti ne jesti. Ampak na koncu sta vseeno teknili ribica in pijača, pred odhodom domov pa tudi kava. Z zagotovostjo lahko zatrdim, da je naš »team building« več kot uspel! ▣

Kolesarjenje na Roglo

Kaj je optimizem in kako lahko vpliva na naše zdravje

Za zdravje lahko veliko naredimo sami, ne samo z rednim gibanjem in zdravo prehrano, temveč tudi z našimi mislimi. Čeprav temu običajno ne posvečamo toliko pozornosti, je pomembno, kako razmišljamo o stvareh, kakšen pogled imamo na dogodke v našem življenju in kako si jih razlagamo. Velikokrat se zgodi, da najprej pomislimo na najslabši možen scenarij, kar pa niti ni tako presenetljivo glede na trenutno družbeno dogajanje okrog nas in po svetu. Verjetno je že večina slišala za pesimizem in optimizem. Razlika med optimisti in pesimisti je v njihovem dojemanju prihodnosti in pričakovanjih, kaj prinaša.

PRIPRAVILA: MATEJA HERGULA
FOTO: SPLET

ZDRAVO TALUM

Beseda optimizem izhaja iz latinske besede *optimus*, kar pomeni »najboljše«. Optimistična oseba vedno išče najboljše v vsaki situaciji in vedno pričakuje, da se ji bodo zgodile dobre stvari. Za optimistične posameznike je značilno, da v nasprotju s pesimističnimi navadno pričakujejo pozitivne izide situacij. Podlaga optimističnemu mišljenju so vzroki, ki jih pripisujemo izidom situacij. Optimistični posamezniki pogosteje verjamejo, da so negativni izidi dogodkov posledica zunanjih dejavnikov (na primer smole) in ne krivijo sebe. Optimistična naravnost je povezana s pogostejšim doživljanjem pozitivnih čustev, višjo oceno lastne učinkovitosti, upanjem, dobrim počutjem, izboljšanjem zdravja in daljšim življenjem.

Različne študije ugotavljajo, da optimizem lahko resnično spodbudno vpliva na zdravje, saj so ugotovili izboljšanje stanja pri srčno-žilnih bolnikih, ugotovili so, da optimisti lažje prenašajo stres, da manj pogosto zbolijo za depresijo in da pogosto živijo dlje.

Kljub dokazom o pozitivnih učinkih optimizma na zdravje pa še vseeno ni jasno, zakaj pride do tega. V eni izmed študij so ljudje s pozitivnim, optimističnim odnosom do življenja imeli bolj zdrav življenjski slog, bolj zdravo so jedli in se več ukvarjali s športom (gibanje je tisto, ki znižuje raven stresnih hormonov in pozitivno vpliva na zdravje srca in ožilja), kar vse lahko vpliva na to, da so tudi živeli dlje (Thaik, 2013).

Ali se lahko optimizma naučimo? Glede na to, da je optimizem relativno stabilna osebnostna lastnost, kar pomeni, da se v našem življenju ne spreminja in je dedno pogojena, bi lahko rekli, da se optimizma ne moremo priučiti. Toda določenih miselnih vzorcev se lahko priučimo s pomočjo različnih tehnik. Te se izvajajo v okviru kognitivno-vedenjske terapije, ki temelji na predpostavki, da imamo ljudje določena nefunkcionalna prepričanja, ki zavirajo naše delovanje (na primer prepričanje, da nismo sposobni, nevredni ljubezni ...). Cilj je sprememba teh nefunkcionalnih prepričanj v bolj

funkcionalna, pozitivno naravnana, ki posamezniku omogočajo doseganje svojih ciljev (Branch in Willson, 2012). Napake v razmišljanju in negativne misli se lahko pripetijo vsakomur. Vodijo nas k temu, da situacijo narobe ocenimo, o njej prehitro sklepamo in zato pričakujemo najhujše. Zato je tu nekaj preprostih nasvetov, ki nam lahko pomagajo pri spreminjanju negativnih misli v pozitivne.

Prepoznamo negativne misli.

Če negativne misli prepoznamo, jih lahko tudi omejimo in spreminimo. Med najpogostejše miselne napake spadajo:

- razmišljanje na vse ali nič, ki

- Lahko dokazem, da je ta misel stoodstotno resnična?
- Kaj so učinki takega razmišljanja?
- Ali je ta misel smiselna?

Negativne misli, prepričanja in stališča preoblikujemo v pozitivne.

Ta korak je ključen, saj so alternativne misli tiste, ki vam bodo pomagale do boljšega počutja. Pomagate si lahko za naslednjimi vprašanji:

- Kateri način gledanja na situacijo mi bo bolj v pomoč?
- Kako razmišljam, ko se počutim dobro? V čem se to razmišljanje razlikuje?
- So mi pretekle izkušnje poka-

lahko pripelje do skrajnih čustev in vedenja (primer: Nič mi več ne bo uspelo, ker sem zamočil pri tej nalogi.);

- personalizacija: sami sebe krivimo, ko gre nekaj narobe, in spregledamo druge dejavnike (primer: Če bi bil dober prijatelj, bi preprečil, da bi se mu to zgodilo.);
- miselno filtriranje: priznavamo samo informacije, ki so v skladu z našim prepričanjem (primer: Verjamete, da sodelavcem niste všeč, in zares opazite, da se sodelavci ne odzivajo na vaše klice.);
- katastrofiziranje: razmišljanje, pri katerem si ob razmeroma manj pomembnem negativnem dogodku predstavljamo tragedijo (primer: Niso me povabili na razgovor za delo. Nikoli ne bom dobil službe.).

Opazujte svoje misli in jih pregledajte pobliže.

Pri tem koraku si postavite naslednja vprašanja, da preiščete in oslabite svoje nekoristne misli:

zale, da obstaja tudi drug možen izid situacije?

Upoštevanje teh nasvetov seveda še ne pomeni, da boste naenkrat postali bolj pozitivni in optimistični ter da bodo vaše zdravstvene težave izginile. Spreminjanje načina mišljenja je dolgotrajen in zahteven proces, ki zahteva veliko truda in energije. Lahko pa vam ti nasveti pomagajo, da vsaj tu in tam najprej pomislite, da ni vse tako črno, kot se zdi na prvi pogled, ampak je treba verjeti, da se stvari lahko obrnejo na bolje. Naj bo optimizem vaš redni spremljevalec. □

Viri:

Branch, R., in Willson, R. (2012). *Kognitivno-vedenjska terapija za telebano. Založba Pasadena d.o.o.*

Hamilton, R. H. (2010). *Kako um zdravi telo. Brežice: založba Primus.*

Thaik, C. (2013). *A positive attitude may increase longevity in patients with heart disease. Psychology Today.*

Ko zapuščate transfuzijski oddelek, vedite, da ste naredili **VELIKO stvar!**

MARJETKA LEDINEK

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Obvestilo sodelavkam in sodelavcem, zaposlenim v družbah skupine Talum, v Silkemu in Praliku

Krvodajalska akcija v avgustu bo v torek, 23., in četrtek, 25. avgusta 2016, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku tujske bolnišnice.

V poletnih mesecih se potrebe po krvi nekoliko povečajo. Tudi krvodajalci gredo namreč poleti na počitnice, bolniki pa ostajajo na zdravljenju v bolnišnicah, občasno potrebe po krvi povečajo tudi prometne nesreče. Pomagajte tistim, ki vas najbolj potrebujejo. Darujte del sebe. To je najmanj, kar lahko storite, da nekomu življenje teče dalje.

Prejeli smo vprašanje, ali ima krvodajalec priznanih 8 ur v dobro, ko se udeleži krvodajalske akcije

(na dan odvzema krvi) in zaradi narave dela pride v službo dopoldne oziroma popoldne ali ponoči, če dela v izmeni.

Odgovor bomo pridobili pri odgovornih strokovnih službah v Talumu in ga objavili na naši intranetni strani.

Če vas zanima kaj o krvodajalstvu, pošljite vprašanja na marjetka.ledinek@talum.si ali marjetka.ledinek@gmail.com. Z veseljem bom poiskala odgovore in vam jih posredovala.

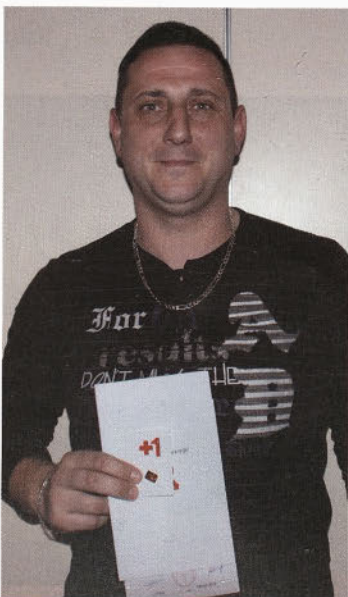
Vse nove sodelavke in sodelavce vabimo, da se pridružijo družini zvestih krvodajalcev Taluma. Odzovite se klicu humanosti, ki jo nosite v sebi. Nekdo vam bo hvaležen. □

Udeleženci na julijski krvodajalski akciji (številka v oklepaju pove, kolikokrat je posameznik doslej že daroval kri):

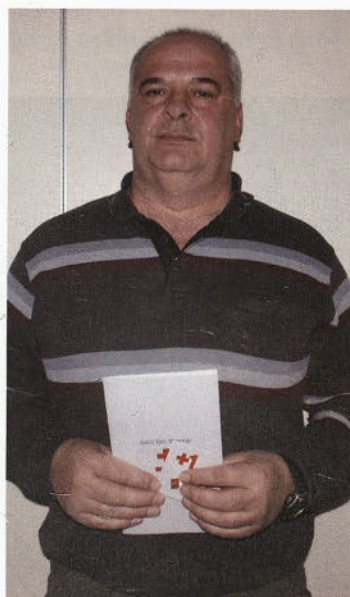
Andrej Strelec	(7)
Mirko Veselič	(10)
Franc Krajnc	(59)
Alojz Gašparič	(6)
Goran Ivezic	(12)
David Vrečko	(33)
Marko Čulibrk	(9)
Bojan Merc	(86)
Branko Krajnc	(7)
Franc Korez	(39)
Tomi Petek	(7)
Igor Turnšek	(46)
Tonček Cenar	(84)
Romana Malinger	(51)
Franc Horvat	(42)
Marjetka Ledinek	(34)
Mitja Kociper	(8)
Slavko Vek	(53)
Daniel Lačen	(6)
Dušan Jaušovec	(21)
Ibrahim Ekič	(43)
Srečko Gajšek	(41)
Marko Vek	(15)
Majda Turk	(33)
Sebastjan Letonja	(39)
Mirko Tikvič	(73)
Milan Jerebič	(32)
Branko Prevolšek	(19)
Marjan Anderlič	(74)

Novinci na krvodajalski akciji:

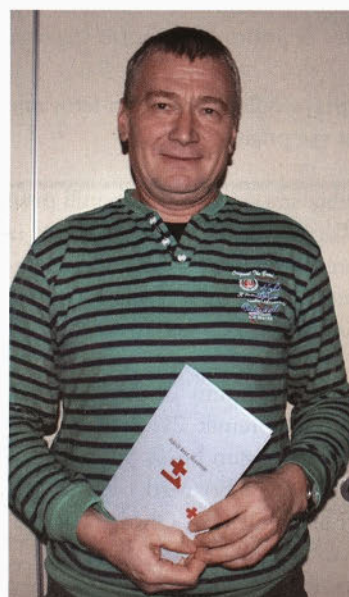
Uroš Mohorko	(5)
Silvester Sirc	(3)
Alen Eemeršič	(2)

Dušan Vorih je kri daroval 30-krat.

Milorad Lazič je kri daroval 40-krat.

Stanislav Širec je kri daroval 40-krat.

Razpis za dodelitev kadrovskih štipendij

V skupini Talum se zavedamo, da je ključ do uspeha v znanju. Da bomo lahko tudi v prihodnje uresničevali svoje cilje in poslanstvo, vabimo mlade iz naše regije, da se prijavijo na razpis za dodelitev kadrovskih štipendij. Poleg štipendije vam nudimo možnost, da že v času šolanja spoznavate delovno okolje in svoje bodoče sodelavce. Prav tako vam bomo omogočili pomoč pri pripravi seminarskih del in diplomske naloge ter, kar je še najbolj pomembno, pridobivanje prvih delovnih izkušenj.

Za šolsko leto 2016/2017 razpisujemo štipendije za pridobitev različnih poklicev, ki so navedeni v nadaljevanju.

Naziv strokovne in poklicne izobrazbe	Število štipendij
mag. inž. strojništva /2. bol. st./	2
dipl. inž. strojništva (UN)	2
mag. inž. elektrotehnike /2. bol. st./	1
dipl. inž. elektrotehnike /1. bol. st./	2
mag. inž. metalurgije in materialov /2. bol. st./	2
dipl. inž. materialov (UN) /1. bol. st./	2
mag. ekonomije /2. bol. st. (smer marketing)	1
mag. inž. kemijskega inženirstva /2. bol. st./	1
mag. inž. tehniške varnosti /2. bol. st./	1
mehatronik operater (KV)	3
obdelovalec kovin – orodjar (KV)	5
metalurg (KV)	3
metalurški tehnik	5
strojni tehnik	3
elektrotehnik	1
elektrotehnik energetik	1

Zainteresirane kandidate prosimo, da pošljete svoje prijave do 20. 8. 2016 na naslov:

TALUM, d. d., Kidričevo
Kadrovska služba
Tovarniška cesta 10
2325 Kidričevo

K prijavi obvezno priložite tudi:

- fotokopijo potrdila o opravljenih izpitih z navedbo števila opravljenih izpitov in števila predpisanih izpitov,
- potrdilo o vpisu,
- življenjepis.

O rezultatih izbire bomo kandidate pisno obvestili najkasneje do 30. 9. 2016. □

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

Pacug 2016

V Talumu v sodelovanju z družbo Boxmark in Občino Kidričevo že drugo leto zapored nudimo otrokom naših zaposlenih brezplačno enotedensko letovanje v otroškem letovišču Pacug pri Strunjanu, v organizaciji ZPM Ljubljana Vič-Rudnik. Veseli smo, da jim lahko omogočimo nepozabno izkušnjo, ki je za marsikaterega izmed njih prvi korak v samostojno počitnikovanje.

Za letošnji julijski termin se je prijavilo v 54 otrok, za avgustovski termin pa je prispelo 62 prijav. Razpisanih je bilo 100 mest, a se je

uprava odločila odobriti letovanje za vse prijavljene.

Julija smo na pot pospremili prvo skupino otrok. Letovanje so iz preventivnih razlogov žal predčasno končali in se vrnili nekaj dni prej, kot je bilo načrtovano.

Drugo skupino otrok bomo na pot pospremili 21. avgusta, pridružilo se jim bo še 50 otrok zaposlenih iz Boxmarka in 7 otrok, ki letujejo preko Občine Kidričevo.

Vsem želimo srečno pot in veliko morskih užitkov. □

Foto: Aleksandra Jelusič

POSTANITE TUDI VI TALUMOVEC

Kariera brez rdečega kartona

MARJETKA OREL

FOTO: ARHIV NK ALUMINIJ

Denis Topolovec

Denis Topolovec je vzor kidričevskega nogometa. Dvaintridesetletni nogometaš je bil v Nogometnem klubu Aluminij, v katerem je igral celih štiriindvajset let svoje kariere, zgled soigralcem, dolga leta tudi v vlogi kapetana ekipe. Zdaj se je odločil, da zaradi službenih obveznosti opusti igranje nogometa na tej ravni in v NK Aluminij.

Denis, nam lahko opišete svoje prve korake na kidričevski zelenici?

Nogomet je igra padcev in vzponov, zmag in porazov, resnice in tudi laži. Je igra, pri kateri je posameznikov značaj na težki preizkušnji. V njej se pokažejo igralčeva potrpežljivost, strpnost, zvestoba in spoštovanje. Veliko igralcev te preizkušnje ne prestande, nekateri grede skozi s težavo, le redki pa z močjo svoje osebnosti pri tem pomagajo tudi drugim.

Moje življenje z NK Aluminij se je začelo, ko me je oče kot devetletnega fanta pripeljal v klub, v katerem je igral tudi sam. Začel sem kot otrok in dejansko rasel z žogo, saj me je oče že zgodaj navdušil nad nogometom.

Od začetka vaše kariere do danes ste ostali zvesti Aluminiju. Kaj vas je tako vezalo na ta klub? Glavni razlogi, zakaj sem tako dolgo ostal pri klubu, so bili zagotovo domače okolje in odlične razmere za delo. Predvsem pa se z leti navežeš na klub in na ljudi, ki so ob tebi.

Eden izmed trenutkov, po katerih si vas je zapomnila slovenska nogometna javnost, je bil neverjeten gol proti Olimpiji. V sezoni 2012/2013, ko je Aluminij igral v prvi ligi, ste prosti strel iz petintridesetih metrov izvedli velemojstrsko in takrat premagali Olimpijo z 2 : 0. Kako se spomnite teh občutkov?

Občutki so še danes živi in še vedno sem zelo vesel, da sem dosegel ta zadetek, še posebej iz tako

velike razdalje. Predvsem pa sem ponosen, da smo si s klubom priborili prvo ligo in da smo se lahko dokazovali v najboljši ligi pri nas. Zagotovo pa sem zelo ponosen na to, da smo takrat premagali Olimpijo.

Dolga leta ste nosili kapetanski trak Aluminija. Za to vlogo je, med drugim, treba biti strpen in imeti zaupanje soigralcev. Kako je vaša osebnost vplivala na potek kariere?

Mislim, da se je to videlo predvsem v tem, da sem igral s srcem. Zelo sem ponosen, da sem bil kapetan ekipe tako urejenega kluba. Hkrati pa upam, da sem pomagal tudi drugim soigralcem, da so videli, kako se moraš vesti na igrišču in zunaj njega.

Ko se vam je klub v nedeljo, 31. julija, pred tekmo s Celjem slovesno zahvalil, je bilo na obrazu marsikaterega prisotnega opaziti solze. Očitno ste tako pri navijačih kot tudi v klubu pustili močan vtis. Kako gledate na svoj odnos s klubom, ki vas

je spremljal praktično od malih nog?

Rad bi se zahvalil vsem, NK Aluminij, navijačem, Talumu, vsem, ki so mi stali ob strani in me spodbujali. Brez njih mi verjetno ne bi bilo tako lepo.

Iz rok predsednika uprave Taluma Marka Drobničiča ste prejeli skulpturo Šumarja kot simbol vašega prispevka kraju in skupnosti. Kakšno vlogo je imel Talum pri razvoju vaše nogometne kariere v Kidričevem in pri razvoju kariere vaših soigralcev?

Bil sem presenečen, da sem prejel skulpturo Šumarja in da so mi izkazali takšno spoštovanje. Lahko rečem, da brez Taluma NK Aluminij v taki obliki ne bi obstajal. V to sem prepričan. Veliko so vlagali v razvoj nogometa. Zato se lahko samo zahvalimo vsem v Talumu, ki so prispevali k temu, da je NK Aluminij takšen, kakršen je danes. □

*Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te slišimo mi vsi,
med nami si ...*

Zahvala

Ob izgubi našega dragega sina, brata in sodelavca

Franca Širovnika

iz Kungote 17, zaposlenega v Talumu, d. d., se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum, vodstvu podjetja Talum, sodelavcem Elektroenergetike, godbenikom za odigrane žalostinke, moškemu pevskemu zboru ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in darovali cvetje in sveče.

Vsem še enkrat hvala!

V globoki žalosti mama, ata, brat z družino in vsi njegovi

Številke, številke, številke

GREGOR JURKO

FOTO: SPLET

Glede na to, da je čas dopustov in da obstaja velika verjetnost, da ravno porabljate večji del dopusta, imate tudi več časa za prostčasne dejavnosti, kot je denimo igranje kart ali šaha, ali pa se, kar je manj verjetno, morda zabavate z verjetnostnimi računi in statistično števil.

Vse, ki matematike iz osnovne šole ali statistike iz srednje šole nimate v najlepšem spominu, moram potolažiti, da je igranje s števili in

lijonov. Če ste ravno jezni na partnerja (statistično gledano, verjetno ste), predlagamo, da ga pošljete na daljše kopaanje v morje, sami pa medtem na plaži izpolnite loto listek. Statistično najbolj verjetno je, da se ne bo zgodilo nič, obstaja pa majhna možnost, da se vam izpolni ena ali druga želja.

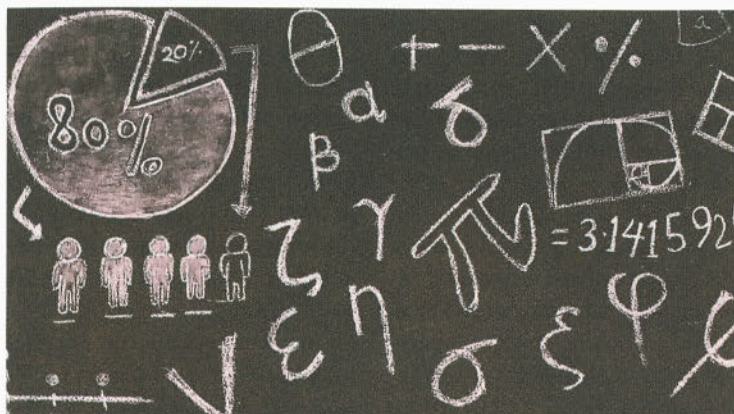
Statistiko uporabljamo bolj pogosto, kot bi si marsikdo predstavljal. Že v vrtcu vas zmerijo, stehajo, določijo krvno skupino, in še preden vam pri psihološkem testiranju uspe na silo potisniti valjček skozi trikotno luknjo, vas že vtaknejo v ustrezen statistični predal. Statistika nas spremlja skozi celotno izobraževanje. Verjetno ste že vsi računali minimalno količino napora, ki bo potreben, da se naučite snov in dvignete povprečje svojih ocen nad mejo, pri kateri postane statistično manj verjetno, da vas bo eden od staršev potegnili za ušesa zaradi slabih ocen.

O statistiki obstaja nekaj znanih rekov, kot je denimo stopnjevanje laž, večja laž, statistika ali da je statistika točna matematika netočnih podatkov. To pomeni, da lahko uporabimo podatke, ki nam ustrezajo, da podkrepimo svojo resnico. Če gledamo vremenske podatke za zadnjih 100 let, statistično gledano, drvimo v katastrofo, ki smo jo poimenovali globalno segrevanje. Vsi, ki dvomijo v okoljsko katastrofo, pa dokazujejo nasprotno, da se Zemlja ohlaja, le

da v podkrepitev uporabljajo podatke za več stoletij skupaj. Komu verjeti?

Vrnimo se v vsakdanjo statistiko, ki nam je bližje. V Talumu nasploh radi spremljamo statistične podatke. Če pogledate statistične krivulje o porabi energije, vode, odpadkov, delovnih nezgodah, so obrnjene navzdol, kar je dobro in pomeni, da se obnašamo varčno, gospodarno, preudarno. Tudi naša elektroliza spada med najbolj varčne v svoji statistični skupini primerljivih elektroliz. Tudi povprečen talumovec je nasploh precej varčno bitje. Če računamo eno kavo zjutraj, dva čaja pri malici in eventualno eno kavo popoldne, je to okoli 8 dcl tekočine, kar nas porabi 1 dcl/uro statistično uvršča med bolj varčne delojemalce v Sloveniji. Iz vzorca podatkov smo izvzeli izredne dogodke, kot so denimo tovarniški praznik, Zdravo Talum, sindikalni izlet in vse tri zaključke ob koncu leta, ker statistično izkrivljajo naš odlični rezultat.

Kakor koli, po statističnih raziskavah naj bi se človek zares spočil v petih tednih. Ker pa toliko časa nimate na voljo, razen če uživajte zaslužen pokoj, predlagamo, da čim lepše izkoristite proste dneve, ki so vam na voljo. Če so vam všeč gore, ženi pa morje, se boste, statistično gledano, najbolje počutili na morju. Lep dopust vam želim. □

verjetnostnimi računi lahko tudi zabavno. Pa poglejmo. Statistično gledano, je največ ločitev septembra, saj se statistično največ parov skrega med dopusti. Statistično je prav tako bolj verjetno, da vas med dopustom ugrizne morski pes, kot da bi zadeli na lotu. Verjetnost, da vas ugrizne morski pes, je 1 : 3,7 milijona, možnost, da zadenete sedmico na slovenskem lotu, je 1 : 15 milijonov, možnost, da vas osreči Eurojackpot, pa 1 : 95 mi-

Zahvala

Ob obleči izgubi našega dragega

Maksa Drevenška

iz Zgornje Hajdine 99a, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum in godbenikom za odigrano melodijo slovesa. Hvala vsem za izrečene besede sožalja in tolažbe ter za darovane sveče in cvetje.

Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

						TALUM		SVEDRAST MIKROB, TREPO-NEMA	MODRA MISEL: LATINSKI PREGOVOR	ERIK TUL	KREPEK, SVEŽ, ČVRST	KRUH IZ AJDOVE MOKE	NEKDANJI ROMUNSKI TENISAČ (ILIE)	
								FEBRUAR						
								RAHITIS, TUDI PRTIJ						
								IVAN LOTRIČ		LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE				
										RAŽENJ				
								AZIJSKO ŽITO			OLIVER TWIST			
								OSEBNI ZAIMEK			DEL ROKE, RAZPRTA PEST			
								ZNIŽANA NOTA C						
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	IVER, TRŠČICA	PAUL NEWMAN			DUŠAN URŠIČ	ANGLO-AMERIŠKA PLOŠČINSKA MERA	TALUM	AMERIŠKI IGRALEC (RICK)						
		SLOVENSKA ATLETINJA (MARTINA)						ITALIJANSKI ŠAHIST (PAOLO)						
OZEMLJE OKROG NEKDANJE TROJE								NEMŠKI NOGO-METAŠ SCHWEIN-STEIGER				SEME JABOLK, HRUŠK, PEŠKA	PLIN ZA HLADILNE NAPRAVE	
ORIENT-ALSKA SLAŠČICA								OTA ROŠ		RT V SEVERNI ŠPANIJI		PETER FALK		
								NICK CAVE		KRIL O RIMSKE LEGIJE		VŠITEK (REDKO)		
GRŠKA STOIČNA FILOZOFŠKA ŠOLA, STOIČIZEM					JAPONSKO MESTO						ALBANSKI POLITIK HOXHA BRUŠNI KAMEN ZA KOSO			
ARHEOLOŠKA JAMA NA LUBNIKU					EMIL ADAMIČ			KRAJ, KJER SE KOPA ILOVICA						
								SONJA ROMAN						
OTOK ČAROVNICE KIRKE						GORA V AVSTRIJI (3476 m)	JADROVJE (ZASTAR.)					SLOVENSKI KOREOGRAF		
							DROG PRI VPREŽNEM VOZU					OTRIN TRAVNIŠKA IGRA Z ŽOGICO		
TALUM	POLENTA	NIKELJ			NIZOZEMSKI KOLESAR BERKOUWER				JESENIŠKA ŽELEZARNA	VELIK TROPSKI KUŠČAR				
		GRŠKI FILOZOF FLAVIJ			KITAJSKI POLITIK (ČU)					NEDE-LAVNOST				
ZDRAVILNA RASTLINA, KADULJA							UTRDBA V TEKSASU					LESEN PLUG, RALO (STAR.)	KOSTA-RIŠKI NOGOMETAŠ (KEYLOR, 1986)	DUHOV-NIŠKI PRTIČ
							ANJA ZAVADLAV							
ORGA-NIZACIJA ZA ČISTO OKOLJE, ZELENI MIR										MADŽARSKO ŽENSKO IME				
										PRIPADNIKI OSKOV				
ARGON			ANGLEŠKO SVETLO PIVO				SEME V KLASU							
			NEMŠKI SLIKAR (URLICH)				AMERIŠKA IGRALKA GARDNER						KRAJ PRI MARIBORU	
													SLOVENSKI IGRALEC (GAŠPER)	
MEJNA REKA MED ZDA IN KANADO (SLAPOVI)								FLAMSKI SLIKAR (JACOB VAN)					BALONAR SLAVKO ŠORN	
								IVAN HRIBAR					TOMAŽ NOSE	
HIDRO-STATIČNI TLAK V KAPLJEVINI														
SLOVENSKI NOGOMETNI TRENER ŠIMUNDŽA						STANJE RAH-TIČNEGA ČLOVEKA								

SLOVARČEK: ARRIAN - grški filozof Flavij, BOI - italijanski šahist (Paolo), DEES - ameriški igralec (Rick), KEVDERC - arheološka jama na Lubniku, NAVAS - kostariški nogometaš (Keylor, 1986), OLPERER - gora v Avstriji (3476 m), PRTIJA - rahitis, tudi prtij.

.18. Talumov dan za zdravje

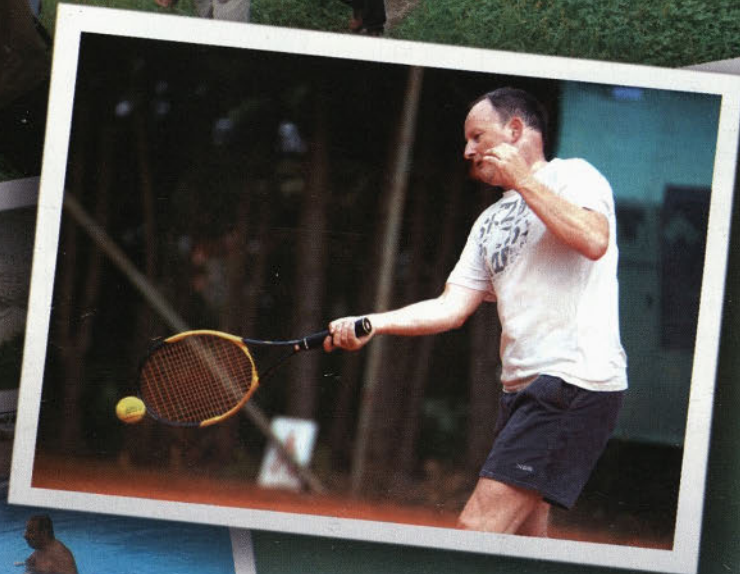
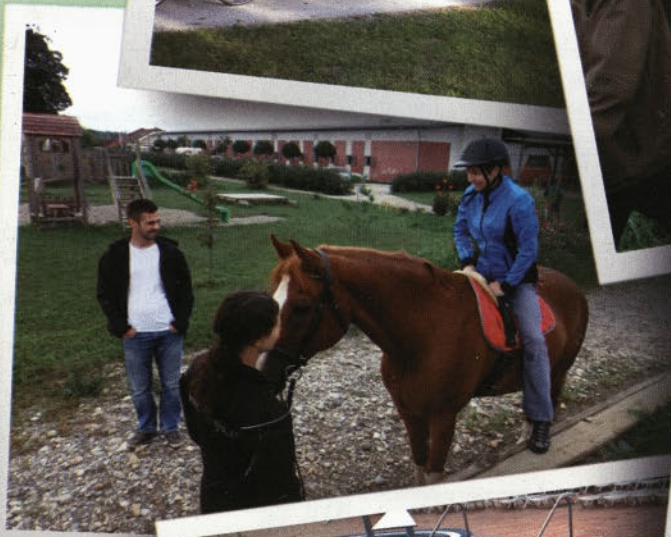
"Zdravo Talum"

bo potekal v **soboto, 3. septembra 2016**, z začetkom ob **8. uri**.
Zbrali se bomo pred dvorano restavracije Pan.

Na voljo bodo že vsem dobro znane športne dejavnosti: **pohod, kolesarjenje** (po krajši ali daljši progi), **plavanje, tenis** ter **spoznavanje konj in jahanje**.

Po dopoldanskem delu bo od 13. ure dalje potekalo tradicionalno druženje.

Pridite, preživite prijeten dan v družbi sodelavcev in naredite nekaj dobrega za svoje zdravje!

Vabljeni!